

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Rady, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a právnu rozluku“,

KOM(2010) 105 v konečnom znení/2 — 2010/0067 (CNS)

(2011/C 44/29)

Samostatný spravodajca: **pán RETUREAU**

Rada sa 29. apríla 2010 podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

„Návrh nariadenia Rady, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a právnu rozluku“

KOM(2010) 105 v konečnom znení/2 – 2010/0067 (CNS).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 16. júna 2010.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 464. plenárnom zasadnutí 14. a 15. júla 2010 (schôdza zo 14. júla 2010) prijal 134 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Odporúčania

1.1 Právnym základom je článok 81 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ktorý dáva Rade právomoc zaviesť opatrenia týkajúce sa rodinného práva, ktoré majú cezhraničné dôsledky. Návrh je úplne v súlade s medzinárodným prvkom stanoveným v zmluvách.

1.2 Výbor so záujmom poukazuje na to, že predložený návrh nariadenia otvára možnosť zaviesť postup posilnenej spolupráce⁽¹⁾ podľa článku 326 a nasledujúcich článkov Hlavy III Zmluvy o fungovaní Európskej únie v oblasti, v ktorej takáto spolupráca nie je zrejماً ani jednoduchá, a to v oblasti práva. Dúfa, že posilnená spolupráca v budúcnosti umožní prekonať prekážky alebo problémy aj v iných oblastiach a dosiahnuť pokrok vo veciach alebo otázkach, v ktorých v danom momente nie je možné dosiahnuť jednomyselný súhlas, ale v ktorých chce určitý počet krajín ďalej spolupracovať.

1.3 Výbor spolu s Komisiou konštatuje, že navrhnuté nariadenie, ktoré bude po schválení platné v zúčastnených členských štátoch, dodržiava zásadu subsidiarity a proporcionality. Táto iniciatíva je v súlade s Chartou základných ľudských práv a s medzinárodnými záväzkami členských štátov v oblasti ľudských práv.

1.4 Cieľom navrhnutých riešení je predísť tomu, aby sa jeden z manželov rýchlo obrátil na príslušný súd, a vyhovieť ich oprávneným očakávaniam pokiaľ ide o príslušný štát konania súdu, ktorým by v zásade mal byť štát ich obvyklého pobytu v čase podania žiadosti o právnu rozluku alebo rozvod. Návrh

nariadenia sa nevzťahuje na konania týkajúce sa anulovania manželstva a všetky ostatné otázky upravuje platné právo Spoločenstva v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností k spoločným deťom manželov.

1.5 Výbor tiež upozorňuje na to, že navrhované nariadenie nemá žiadny vplyv na hmotné právo členských štátov.

1.6 Kladne hodnotí aj návrh, ktorým sa zjednoduší priebeh rozvodových konaní alebo právnej rozluky medzi štátnymi príslušníkmi a príslušníkmi krajín, ktoré sa zapojili do tejto spolupráce. Príspeje tým k voľnému pohybu osôb a uplatňovaniu rozsudkov, ktoré už nadobudli právoplatnosť.

2. Návrh Komisie

2.1 Rozhodné právo pre rozvod a právnu rozluku ešte nie je súčasťou platného práva Spoločenstva v manželských veciach. Prvý nástroj Spoločenstva v oblasti rodinného práva – nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 – stanovil pravidlá týkajúce sa súdnej právomoci, uznávania a vykonávania rozsudkov v manželských veciach a rozsudkov vo veciach rodičovských práv a povinností k spoločným deťom manželov prijatých v rámci konania v manželských veciach, neobsahuje však pravidlá týkajúce sa rozhodného práva.

2.2 Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003, ktoré zrušilo a nahradilo nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000 a ktoré nadobudlo účinnosť k 1. marcu 2005, neprineslo v tejto súvislosti žiadnu zmenu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 83, 30.3.2010, s. 189.

2.3 Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 však umožňuje manželom vybrať si z niekoľkých rozdielných súdnych právomocí. Ak konanie v manželských veciach prebieha pred súdom jedného členského štátu, rozhodné právo sa určuje na základe vnútroštátnych kolíznych noriem tohto štátu založených na celkom odlišných kritériách. Väčšina členských štátov stanovuje rozhodné právo podľa stupnice kritérií na určenie súdnej príslušnosti s cieľom zaručiť, že dané konanie bude prebiehať podľa právneho systému, s ktorým má najužšie väzby. Ostatné členské štáty systematicky uplatňujú pri konaniach v manželských veciach svoje vnútroštátne právne predpisy („*lex fori*“).

2.4 Vzhľadom na to, že v posledných rokoch sa nepodarilo dosiahnuť súhlas všetkých členských štátov, pokiaľ ide o rozhodné právo a riešenie kolíznych noriem vo veciach rozvodu a právnej rozluky, a zdá sa, že v blízkej budúcnosti sa tento problém nepodarí vyriešiť, sa viaceré členské štáty rozhodli pre vzájomnú posilnenú spoluprácu na tento účel, kým sa nedosiahne konečná dohoda v tejto veci, ktorá si vyžaduje jedhlasné schválenie v Rade. Desať členských štátov teda zaslalo Komisii žiadosť, v ktorej uviedli, že majú v úmysle nadviazať medzi sebou posilnenú spoluprácu v oblasti rozhodného práva v manželských veciach, a požiadali Komisiu, aby v tejto súvislosti predložila Rade návrh. Grécko dňa 3. marca 2010 svoju žiadosť stiahlo⁽²⁾. Ostatné členské štáty sa ale plánujú zapojiť do posilnenej spolupráce. V súčasnosti vyjadriť záujem o takúto spoluprácu štrnásť členských štátov.

2.5 Komisia skonštatovala, že tento plán spolupráce neohrozuje platné právo Spoločenstva a vypracovala návrh nariadenia, pričom uviedla, že návrh pôvodných desiatich členských štátov predstavuje pokrok v zmysle iniciatívy Komisie zameranej na zmenu a doplnenie nariadenia (ES) č. 2201/2003, pokiaľ ide o súdnu právomoc, a ktorým sa zavádzajú pravidlá týkajúce sa rozhodného práva v manželských veciach zo 17. júla 2006 [KOM(2006) 399 v konečnom znení]. Tento dokument však ešte nebol prerokovaný v Rade a ani schválený. Posúdenie vplyvu vypracované v tej dobe je stále platné a nové posúdenie nie je potrebné.

2.6 V súlade s článkom 329 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ schválili európski ministri spravodlivosti kvalifikovanou väčšinou 4. júna 2010 návrh Komisie na vytvorenie posilnenej spolupráce medzi niektorými členskými štátmi vo veciach rozvodu a právnej rozluky. Európsky parlament vydal súhlasné stanovisko o niekoľko dní neskôr (16. júna 2010). V súčasnosti už chýba len formálne rozhodnutie Rady EÚ, ktorým posilnenú spoluprácu schváli.

2.7 Pokiaľ ide o nariadenie, ktorým sa zavádza posilnená spolupráca, ministri schválili všeobecné usmernenie o základných prvkoch a požiadali, aby boli nedoriešené otázky znovu preskúmané. Rada EÚ by mala na základe článku 81 ods.

3 Zmluvy o fungovaní EÚ toto nariadenie schváliť jednýmyselne⁽³⁾.

3. Pripomienky výboru

3.1 Výbor už pri viacerých príležitostiach uviedol, že je potrebné, aby európskym občanom a občiankam mohli byť v danom členskom štáte uznané konečné a právoplatné rozsudky týkajúce sa ich vecí vydané v inom členskom štáte bez toho, aby museli podstúpiť konanie o vykonateľnosti zahraničných súdnych rozhodnutí.

3.2 Pokiaľ ide o občianske veci a najmä o právo upravujúce manželské veci, výbor už prijal stanovisko k zelenej knihe o rozvode⁽⁴⁾, ktorá bola v podstate podkladom pre vypracovanie návrhu nariadenia, ktorý je stále blokovaný Radou. V tomto stanovisku vyjadriť súhlas s ustanoveniami navrhnutými v oblasti vzájomného uznávania rozsudkov, kolíznych noriem a súdnej príslušnosti a v oblasti rozhodného práva.

3.3 Výbor vtedy upozornil Komisiu na prípadné rozpory medzi uplatňovaním cudzieho práva, najmä práva niektorých tretích krajín, a ustanovení protirečiacich verejnému poriadku Spoločenstva alebo štátu konania súdu, ktoré by toto právo mohli obsahovať (rozdielne zaobchádzanie s mužmi a so ženami, systematické zverovanie detí do starostlivosti jedného z manželov podľa jeho pohlavia atď.). Treba teda oceniť skutočnosť, že sa plánuje prijatie doložky o výnimke z verejného poriadku na účely odmietnutia uplatnenia práva iného členského štátu, ak by to bolo v rozpore napríklad s Chartou základných práv Európskej únie, ktorá je už súčasťou primárneho práva (a má rovnakú váhu ako zmluvy). Členské štáty uplatnia medzinárodný verejný poriadok svojho príslušného súdu, aby prípadne udelili výnimku právu tretej krajiny, ktoré ho porušuje.

3.4 Výbor znovu vyjadruje súhlas s prijatými riešeniami, pokiaľ ide o stanovenie príslušného štátu konania súdu, ktorým je v zásade štát, v ktorom mali manželia posledný obvyklý pobyt⁽⁵⁾. Cieľom je predísť tomu, aby sa jeden z manželov rýchlo obrátil na súd, ak by existovali rozdielne kritériá určenia príslušného miesta konania súdu. Rozhodným právom by však mohlo byť právo najbližšie právu, ktorým sa riadi dané manželstvo, v súlade s kumulatívnymi kritériami, teda právo, na ktoré by sa mohol odvolávať slabší z manželov, a nie nevyhnutne právo štátu konania súdu, ako je to v súčasnosti v niektorých členských štátoch. Rozhodné právo môže byť zvolené aj na základe spoločnej dohody manželov pod podmienkou, že pre takéto spojenie existujú objektívne kritériá.

⁽²⁾ Krajiny, ktoré podporujú posilnenú spoluprácu: Nemecko, Rakúsko, Belgicko, Bulharsko, Španielsko, Francúzsko, Maďarsko, Taliansko, Lotyšsko, Luxembursko, Malta, Portugalsko, Rumunsko a Slovinsko.

⁽³⁾ Článok 81 ods. 3 stanovuje, že Rada v súlade s mimoriadnym legislatívnym postupom ustanoví opatrenia týkajúce sa rodinného práva, ktoré majú cezhraničné dôsledky. Rada sa uznáva jednýmyselne po porade s Európskym parlamentom. Akty, ktorými sa zavádza posilnená spolupráca v tejto oblasti musia byť schválené v súlade s pravidlami určenými týmto ustanovením.

⁽⁴⁾ Pozri Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006, s. 20.

⁽⁵⁾ Pod podmienkou určitej minimálnej doby pobytu (vo všeobecnosti jeden mesiac alebo rok) v čase, keď začne súdne konanie.

3.5 Dosiahla by sa tým väčšia istota a bezpečnosť v tejto často konfliktnej oblasti, či už ide o rozvod alebo právnu rozluku (ktorá často predchádza rozvodovému konaniu). Ďalšie normy uplatňované v manželských veciach sa zhodujú s normami nariadenia (ES) č. 2201/2003, ktoré je platné vo všetkých členských štátoch.

3.6 Výbor teda schvaľuje a podporuje predkladaný návrh nariadenia a žela si, aby sa postup posilnenej spolupráce,

ktorý sa využíva prvýkrát, hoci jeho používanie je možné už od nadobudnutia účinnosti Amsterdamskej zmluvy v roku 1999, začal využívať bežne, čo by Európe pomohlo dosiahnuť pokrok v oblastiach, ktoré si vyžadujú jednomyselný súhlas, ktorý je však v krátkodobom horizonte nedosiahnuteľný. Predíde sa tým prípadnému blokovaniu alebo oneskoreniu pri prijímaní právnych predpisov alebo spoločných opatrení a štátom, ktoré si to želajú, to umožní pokročiť v ďalšej spolupráci aj keď sa nedosiahne jednomyselný súhlas alebo kvórum.

V Bruseli 14. júla 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI
